

ARAŞTIRMA

GEBELERİN DUYGUSAL ZEKÂLARI İLE PRENATAL BAĞLANMA DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

Gülüzar BUKO*

Hava ÖZKAN**

Alınış Tarihi: 11.08.2016

Kabul Tarihi: 08.11.2016

ÖZET

Amaç: Gebelerin duygusal zekâları ile prenatal bağlanma düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma; Erzurum'da bir kadın doğum hastanesi polikliniklerine Eylül 2015/Mart 2016 tarihleri arasında başvuran gönüllü ve araştırmaya katılma kriterlerini taşıyan 350 gebe ile yürütülmüştür. Veriler; kişisel bilgi formu, Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği ve Prenatal Bağlanma Envanteri kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde; tanımlayıcı istatistikler ve Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Gebelerin Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği'nden aldıkları toplam puan ortalaması 143.39±16.47 ve Prenatal Bağlanma Envanteri'nden aldıkları toplam puan ortalaması 65.12±11.12 olarak bulunmuştur. Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği ile Prenatal Bağlanma Envanteri puan ortalamaları arasında ilişki incelendiğinde; gebelerin duygusal zekâları ile prenatal bağlanmaları arasında pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır ($p=0.000$, $r=0.318$).

Sonuç: Gebelerin Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği'nden ve Prenatal Bağlanma Envanteri'nden aldıkları toplam puan ortalamalarına göre duygusal zekâlarının normal düzeyde olduğu, prenatal bağlanma düzeylerinin ise iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Gebelerin duygusal zekâ düzeyleri arttıkça prenatal bağlanma düzeyinin de arttığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma; duygusal zekâ; gebe; gebelik; prenatal bağlanma.

ABSTRACT

The Correlation Between Emotional Intelligence and Prenatal Attachment Levels of Pregnant Women

Aim: The study was conducted in order to examine the correlation between emotional intelligence and prenatal attachment levels of pregnant women.

Method: The study was conducted with voluntary 350 pregnant women who applied to outpatient clinics of a maternity hospital in Erzurum between September 2015 and March 2016 and met inclusion criteria. The data were collected by using personal information form, Emotional Intelligence Evaluation Scale, and Prenatal Attachment Inventory. In order to assess data; descriptive statistics and Pearson Correlation analysis were used.

Results: It was found that total mean score obtained by the pregnant women from Emotional Intelligence Evaluation Scale and Prenatal Attachment Inventory was 143.39±16.47 and 65.12±11.12, respectively. When the correlation between Emotional Intelligence Evaluation Scale and Prenatal Attachment Inventory was examined, it was determined that there was a statistically significant positive correlation between emotional intelligence and prenatal attachment of pregnant women ($p=0.000$, $r=0.318$).

Conclusion: According to their Emotional Intelligence Evaluation Scale and Prenatal Attachment Inventory total mean scores, it was found that emotional intelligence of the pregnant women was at normal level and their prenatal attachment levels were at well level. As emotional intelligence levels of the pregnant women increased, their prenatal attachment level increased.

Key Words: Attachment; emotional intelligence; pregnant woman; pregnancy; prenatal attachment

*Uzm. Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, e-posta: bukogen@hotmail.com

**Yrd. Doç. Dr. Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi

GİRİŞ

Gebelik gibi dinamik bir süreçte gebe ilk önce kendi bünyesinde meydana gelen psikolojik, sosyal ve duygusal değişiklikleri anlamalı, kabul etmeli, daha sonra da çevresi ile olumlu ve uyumlu ilişkiler kurmalıdır. Gebeliğe uyum, gebenin çevresi ile sağlıklı iletişim kurması ve bunu geliştirip sürdürmesini sağlar (Beydağ 2007; Küçükkoğlu ve Karakaş 2011). Duygusal zekâ; bireyin duygularını akıllı bir biçimde, kişilere ve olaylara karşı duyarlı, kendisi ve çevresindekiler için faydalı ve bilgece kullanma yetisidir (Yüksel 2002; Yeşilyaprak 2001). Ciarrochi, Chan Amy and Bajgar'ın yaptıkları çalışmada kadınların genel duygusal zekâ puanlarının karşı cinsten daha yüksek olduğu özellikle algılama, empati ve uyum alanlarında erkeklere göre daha başarılı oldukları belirtilmektedir (Ciarrochi, Chan Amy and Bajgar 2001).Kadınların bu özelliği de gebeliğe ve gebelikte karşılaşılan durumlara uyumu kolaylaştırmaktadır.

Gebelikte yaşanan fizyolojik/psikolojik değişiklikler fetüsü de etkilemekte ve fetüs annesinin duygularına yanıt vermektedir. Yirmi altıncı haftada fetüsün algılama, tepki gösterme, işitme ve bilgileri yakalama yeteneği vardır (Solmuş 2010). Anne ile fetüs arasında kurulan duygusal bağ prenatal bağlanma olarak gelişmektedir (Muller 1996; Duyan, Gül Kapisız ve Yakut 2013; Yılmaz ve Beji 2010;Bakır, Ölçer ve Oskay 2014; Eswi and Khalil 2012; DellaVedova, Dabrassi and Imbasciati 2008) Gebenin vücudunda meydana gelen değişiklikleri kabul etmesi, olumlu duyguları fetüse aktarması, bağlanmanın ilk temellerini oluşturur (Solmuş 2010). Anne adayının bebeğini tanıma isteği, bebeğiyle arasındaki etkileşimin haz verici olması ve bebeğini koruma isteği fetüs ile anne arasındaki bağlanmada etkili faktörlerdir (Solmuş 2012). Yapılan çalışmalarda da gebelik ilerledikçe fetüs ile etkileşimin artması sonucu bağlanmanın arttığı bildirilmiştir (Yılmaz ve Beji 2010; Bloom 1995; Yılmaz 2013).

Gebelik gibi dinamik bir süreçte gebenin yaşadıklarının ve duygu değişimlerinin farkında olması, karşılaşılabilecek problemleri çözebilmesi, empati yapabilmesi, olumlu ilişkiler kurabilmesi yani yüksek duygusal zekaya sahip olması hem gebenin hem de fetüsün sağlığını etkileyecek bir özelliktir. Gebelerin yüksek duygusal zekâya sahip olması özellikle ikinci ve üçüncü trimesterde olumlu duygular, deneyimler yaşaması, fetüsün fiziksel hareketliliğine gebenin de tepkilerde bulunması, gebe-fetüs arasındaki

ilişkiyi ve bağlanmayı şekillendirmesi için son derece önemlidir. Gebelikteki bağlanma gebenin annelik rolüne uyumunu ve doğum sonu dönemde bebeğiyle sağlıklı bir ilişki kurabilmesini sağlar (Solmuş 2012).

Bu araştırma gebelerin duygusal zekâları ile prenatal bağlanma düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın Türü: Araştırma tanımlayıcı ve ilişki arayıcı nitelikte yapılmıştır.

Araştırmanın Evren ve Örneklemi: Araştırmanın evrenini, Erzurum'da bir kadın doğum hastanesine Eylül 2015-Mart 2016 tarihleri arasında başvuran ve araştırmaya alınma kriterlerine uyan gebeler alınmıştır. Araştırmaya alınması gereken minimum örneklem büyüklüğünü hesaplamak için evrendeki eleman sayısının bilindiği durumlardaki örneklem seçme formülü ile 305 gebenin araştırma kapsamına alınması gerektiği belirlenmiştir. Veri toplama esnasında veri kaybı olacağı göz önüne alınarak 350 gebeden veri toplanmıştır. Araştırma sonunda %95 güven aralığında 0.05 anlamlılık düzeyinde yapılan güç analizinde çalışma gücünün 0.99, etki büyüklüğünün ise 0.56 olduğu ve örneklemin yeterli olduğu belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları: Veriler; araştırmacıların oluşturduğu Kişisel Bilgi Formu, Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği (DZDÖ) ve Prenatal Bağlanma Envanteri (PBE) kullanılarak toplanmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür incelenerek hazırlanan formda; gebelerin sosyo demografik ve obstetrik özelliklerini belirlemek amacıyla hazırlanmış 10 soru yer almaktadır (Daş 2016;Yılmaz 2013; Coşkun ve Güngör 2012; Yılmaz ve Beji 2013).

Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği: Sardoğan ve Kaygusuz'un (2006) aktardığına göre ölçek Nicholas Hall (1999) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe güvenirlik geçerliliği Ergin (2000) tarafından yapılmış ve Cronbach alfa değeri 0.84 olarak bulunmuştur. Yapılan bu araştırma ise Cronbach alfa değeri 0.69 olarak belirlenmiştir. Ölçek toplamda 30 madde ve 5 alt boyuttan oluşmakta ve ölçekten alınabilecek en düşük toplam puan 30, en yüksek toplam ise 180'dir. Ölçekten yüksek puan alınması duygusal zekâ seviyesinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçekteki maddelere verilecek yanıtların puan değerleri; "tamamen katılmıyorum=1 puan","kısmen katılmıyorum=2

puan", "çok az katılmıyorum=3 puan", "çok az katılmıyorum=4 puan", "kısmen katılıyorum=5 puan" "tamamen katılıyorum=6 puan" dir.

Tablo 1. Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeğinin Alt Boyutları ve Toplam Puan Aralıklarının Değerlendirilmesi

DZDÖ	Alt Boyut Maddeleri	Düşük	Normal	Yüksek
Duygularının Farkında Olma	1, 2, 4, 17, 19, 25	25 ve altı	26-30	31 ve üstü
Duygularını Yönetme	3, 7, 8, 10, 18, 30	26 ve altı	27-31	32 ve üstü
Kendini Motive Etme	5, 6, 13, 14,16, 22	26 ve altı	27-30	31 ve üstü
Empati	9, 11, 20, 21, 23, 28	25 ve altı	26-30	31 ve üstü
Sosyal Beceriler	12, 15, 24, 26, 27, 29	24 ve altı	25-29	30 ve üstü
Ölçek Toplam	Tüm maddeler	129 ve altı	130-154	155 ve üstü

Prenatal Bağlanma Envanteri: Muller (1996) tarafından geliştirilmiş, Yılmaz ve Beji (2013) tarafından Türkçe geçerlik ve güvenilirliği yapılmış ölçek 21 maddeden oluşmakta ve 4'lü likert yapısındadır. Ölçekteki her madde "Hiçbir zaman" 1 puan, "Bazen" 2 puan, "Sık sık" 3 gebelerin duygu, düşünce ve durumlarını, fetüse bağlanma seviyelerini belirlemektedir. Ölçeğin iç tutarlılık kat sayısı 0.84 olarak bildirilmiştir. Bu araştırmada Cronbach alfa değeri 0.81 olarak bulunmuştur.

Verilerin Toplanması: Veriler, Eylül 2015-Mart 2016 tarihleri arasında yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Gebelerin araştırmaya katılmaları için davet edilirken araştırmacının amacı hakkında bilgi verilmiş; gönüllü olur formundaki bilgiler okunmuş ve onamları alınmıştır. Görüşmelerde her bir gebeye Kişisel Bilgi Formu için 5 dakika, ölçekler için Kurulu'nun 13.07.2015 tarihli etik kurul izni ve araştırmacının yapıldığı hastaneden izin alınmıştır. Gebelerin sözel onamları alınmış ve araştırmaya katılmak isteyen gebelere anketler

puan, "Her zaman" 4 puan olarak hesaplanmaktadır. Ölçekten en az 21, en fazla 84 puan alınmaktadır. Alınan puanın yüksek olması prenatal bağlanmanın yüksek olduğunu göstermektedir. Öznel olarak prenatal bağlanmayı değerlendiren ölçek 25 dakika olmak üzere yaklaşık 30 dakika sürmüştür.

Verilerin Değerlendirilmesi:

Araştırmacının istatistikleri yapılmadan önce verilerin normal dağılım gösterdiği saptanmıştır. Araştırmacının istatistiği SPSS 20.0 paket programı kullanılarak (IBM İstatistik SPSS 20.0 245 Kullanıcı Network Lisans) tanımlayıcı istatistikler, güvenilirlik testi ve Pearson Korelasyon Analizi ile değerlendirilmiştir.

Araştırmacının Etiği:

Araştırmaya başlamadan önce, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Etik uygulanmıştır. Araştırma, 2015/328 BAP ile destekleyen Atatürk Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinatörlüğünce desteklenmiştir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Gebelerin tanıtıcı özellikleri incelendiğinde; gebelerin %30.9'unun 20-24 yaş grubunda olduğu, %38.9'unun ilköğretim mezunu olduğu, %64.3'ünün ilde yaşadığı, %59.7'sinin 1-5 yıl arası evli olduğu, %88.6'sının çalışmadığı, %52.0'ının gelirinin giderine denk olduğu, %69.7'sinin çekirdek aile yapısında olduğu belirlenmiştir. Gebelerin %33.1'inin ilk gebeliği olduğu, %67.7'sinin gebeliğinin planlı olduğu, %46.6'sının bebeğinin cinsiyetinin kız olduğu belirlenmiştir (Tablo 2).

Araştırmada gebelerin aldıkları DZDÖ toplam puan ortalamasının 143.39±16.47 (alt-üst; 69-177) ve normal düzeyde olduğu

belirlenmiştir (Tablo 3). Yapılan literatür incelenmesinde gebelerde duygusal zekayı araştıran herhangi bir çalışmaya rastlanmamakla birlikte Kubilay'ın (2006) kitabında belirttiğine göre Bradberry ve Greaves, kadınların duygusal zekalarını belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada; kadınların duygusal zeka seviyelerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durumun; kadınların çocukluktan itibaren duygusal zekalarını kullanmaları için yönlendirildiklerini, evcilik oynarken küçük kız çocuklarının bile oyunun büyük bölümünde duygularını ve sosyal inceliklerini yansıtan roller üstlenmelerinden kaynaklanmış olabileceği

düşünülmektedir. Bu çalışmada gebelerin DZDÖ toplam puan ortalamasının normal seviyede çıkmasının da yukarıda belirtilen nedenlerden kaynaklandığı düşünülebilir.

Tablo 2. Gebelerin Tanıtıcı Özelliklerinin Dağılımı

Kişisel Özellikler (S =350)	s	%
Yaş Grubu		
19 yaş ve altı	28	8.0
20-24 yaş	108	30.9
25-29 yaş	102	29.1
30 -34 yaş	76	21.7
35 yaş ve üzeri	36	10.3
Eğitim Durumu		
İlkokul	136	38.9
Ortaokul	123	35.1
Lise	56	16.0
Üniversite	35	10.0
Yerleşim Yeri		
Köy	57	16.3
İlçe	68	19.4
İl	225	64.3
Evlilik Süresi		
1-5 yıl	209	59.7
6-10 yıl	75	21.4
11-15 yıl	43	12.3
16 yıl ve üstü	23	6.6
Çalışma Durumu		
Çalışan	40	11.4
Çalışmayan	310	88.6
Gelir Durum Algısı		
Geliri Giderinden Az	42	12.0
Geliri Giderine Denk	182	52.0
Geliri Giderinden Fazla	126	36.0
Aile Tipi		
Çekirdek Aile	244	69.7
Geniş Aile	106	30.3
Gebelik Sayısı		
1	116	33.1
2	93	26.6
3	75	21.4
4 ve üzeri	60	18.9
Gebeliğin Planlanması		
Durumu	237	67.7
Planlı	113	32.3
Plansız		
Bebegün Cinsiyeti		
Kız	163	46.6
Erkek	157	44.9
Bilmiyor	30	8.5

Gebelerin aldıkları DZDÖ alt boyut puan ortalamaları incelendiğinde; duyguların farkında olma puan ortalaması 31.09±4.65, duygularını yönetme puan ortalaması 26.38±6.25, kendini motive etme puan ortalaması 26.15±6.07, empati puan ortalaması 30.31±4.63 ve sosyal beceriler

puan ortalaması 29.44±5.20 olarak belirlenmiştir. (Tablo 3).

Gebelerin aldıkları PBE toplam puan ortalamasının ise 65.12±11.12 (alt-üst;31-84) ve prenatal bağlanma düzeylerinin iyi olduğu bulunmuştur (Tablo 3). Bakır, Ölçer ve Oskay (2004), Della Vedova, Dabrassi ve Imbasciati (2008), Yılmaz ve Beji (2013) yaptıkları çalışmalarda PBE puan ortalamalarının bu araştırmayla paralellik gösterdiği belirlenmiştir. Fakat Elkin (2015), Eswi ve Khalil (2012) yaptıkları çalışmalarda PBE puan ortalamasının orta düzeyde olduğu ve bu çalışma ile paralellik göstermediği saptanmıştır. Yapılan literatür taramasında incelenen araştırmalar içerisinde bu araştırmanın yüksek puan ortalamasına sahip olduğu belirlenmiştir. Bu durumun araştırmaya sadece son trimester gebelerin dâhil edilmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Gebelerin Duygusal Zekâ Değerlendirme Ölçeği'nin kesme noktalarına göre yüzdelik dağılımları Tablo 4'de verilmiştir. Kesme noktalarına göre, gebelerin %62.6'sının duyguların farkında olma alt boyut puan ortalamasının yüksek, %47.4'ünün duygularını yönetme alt boyut puan ortalamasının düşük, %54.6'sının kendini motive etme alt boyut puan ortalamasının düşük, %52.9'unun empati alt boyut puan ortalamasının yüksek, %56.6'sının sosyal beceriler alt boyut puan ortalamasının yüksek ve %57.1'inin DZDÖ toplam puan ortalamasının normal olduğu belirlenmiştir.

Yüksel'in (2002) kitabında belirttiğine göre; Goleman, duygularının farkında olan bireyleri; özerk, kendi sınırlarını bilen, ruh sağlığı yerinde ve hayata pozitif bakan insanlar olarak tanımlamaktadır. Ayrıca bu insanların kötü bir ruh haline girdiklerinde bu durumu sorun etmeden kısa sürede bu durumdan kurtulduklarını ifade etmektedir. Kuyumcu ve Güven (2012) yaptıkları çalışmada duygusal farkındalık ile duyguları ifade etme yeterliğinin psikolojik iyi oluş için önemli olduğunu ve duyguları fark etmenin, duyguları ifade etmeden daha fazla psikolojik iyi oluşu etkilediğini belirtmişlerdir. Gebelerde duyguların farkında olma alt boyut puan ortalamasının yüksek olması anneliğe hazırlanan kadının, fetüs ve kendisi için genelde olumlu ve pozitif duygular beslemesi, sağlığına dikkat etmesi, fetüs için koruyucu ve bakıcı rol üstlenmesi, fetüs ve kendisi için söz sahibi olması ve rollerini gerçekleştirirken özerk olmasıyla ilişkilendirilebilir.

Tablo 3. Gebelerin DZDÖ ve PBE'den Alınabilecek, Alınan En Düşük ve En Yüksek Puanlar ve Puan Ortalamalarının Dağılımı

Ölçekler		Alınabilecek En Düşük ve En Yüksek Puanlar	Alınan En Düşük ve En Yüksek Puanlar	Alınan Puan Ortalaması X±SS
DZDÖ Alt Boyutları	Duyguların Farkında Olma	6-36	15-36	31.09 ±4.65
	Duygularını Yönetme	6-36	10-36	26.38 ±6.25
	Kendini Motive Etme	6-36	7-36	26.15 ±6.07
	Empati	6-36	10-36	30.31 ±4.63
	Sosyal Beceriler	6-36	6-36	29.44 ±5.20
DZDÖ Toplam		30-180	69-177	143.39±16.47
PBE Toplam		21-84	31-84	65.12±11.12

Tablo 4. Gebelerin Duygusal Zekâ Düzeylerinin Ölçeğin Kesme Noktasına Göre Değerlendirilmesi

DZDÖ	Düşük		Normal		Yüksek	
	n	%	n	%	n	%
Duyguların Farkında Olma	37	10.6	94	26.9	219	62.6
Duygularını Yönetme	166	47.4	120	34.3	64	18.3
Kendini Motive Etme	191	54.6	60	17.1	99	28.3
Empati	53	15.1	112	32.0	185	52.9
Sosyal Beceriler	58	16.6	94	26.9	198	56.6
Ölçek Toplam	65	18.6	200	57.1	85	24.3

Duyguları yönetme, insanın ruhsal durumu ve duygularının sorun olabilecek etkilerini anlayarak, hedefleri doğrultusunda yönlendirmesi, zor durumlarda kendisini sıkıntıya sokacak hareketlerden kaçınması, etik değerlere uygun davranması, bulunduğu ortama uyum göstererek, yeniliklere ve değişimlere çabuk uyum sağlamasıdır (Titrek 2007). Kubilay'ın (2006) bildirdiğine göre; Bradberry ve Graeves, yaptıkları çalışmada insanların yalnızca %36'sının duygularını doğru bir şekilde ifade ettiklerini vurgularken insanların 2/3'ünün duyguları tarafından yönlendirildiğini ve bu çoğunluğun hala duygularını tanımayıp, duygularını kendi faydalarına kullanacak yetiye sahip olmadığını belirtmektedir. Gebelerde duygularını yönetme altboyut puan ortalamasının düşük olması gebelerin gebelikte meydana gelen biyopsikososyal değişimlere çabuk uyum

sağlayamamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Kişinin kendisini motive etmesi duyguları aracılığıyla bir işe başlaması ve bitirmesidir. Motivasyonun sağlanmasında kişinin, düşünceleri, davranışları, destekleyici kişilerin varlığı ve tutumu (arkadaş, eş, aile, örnek alınan kişi v.s), duygusal danışman, çevresel koşullar (yaşanılan ortam, ortamın ışığı, havalandırması, gürültü v.s) etkilidir (Titrek 2007). Gebelerde kendini motive etme alt boyut puan ortalamasının düşük olması son trimesterde gebelerin daha çok evde vakit geçirmeleri, eşleri çalıştığı için çekirdek aile yapısına sahip gebelerin yalnız kalması, geniş aileye sahip olanlarda ise aileyi benimsememesi, çalışan gebenin izinli olması, gebeliğin ilerlemesiyle hareket ve seyahat sınırının olması, her ikisi de

çalışan eşler için ailelerden uzak ve alışılmış olan coğrafyadan farklı bir yerde bulunmak, destek olan kişilerin azlığından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Yaylacı (2006), empatiyi karşımızdaki insanların duygularını okuma becerisi olarak tanımlamakta ve empatinin yaş, deneyim ve kişinin sözsüz iletişim konusunda zamanla hassasiyet kazanmasıyla geliştiğini ifade etmektedir. Taştan'ın (2003) aktardığına göre; Konrad ve Hendl, bebeklik döneminde gelişmeye başlayan empati yeteneğinin bilinen en iyi örneği birkaç aylık bebeğin yanında ağlayan diğer çocuklara katılarak tepkisini göstermesi, onların sorununun onu da ilgilendiriyormuşçasına ağlamasıdır. Gebelerde empati alt boyut puan ortalamasının yüksek olmasının nedeni kadınların küçük yaşlardan itibaren bu beceriyi erkeklere oranla daha fazla kullanmasıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir.

Titrek (2007), sosyal becerileri bireyin başkaları ile birlikte olumlu tepkiler alacağı ve olumsuz tepki almaktan kaçınacağı şekilde davranması ve sosyal yönden kabul edilebilir olan öğrenilmiş davranışlar olarak tanımlamaktadır. Sosyal becerilerin gelişimi sosyalleşme ile mümkündür ve sosyalleşme çocuğun doğuştan gelen mizacıyla ve aileden gelen tepkilerin birleşmesiyle başlar. Gebelerin sosyal beceriler alt boyut puan ortalamasının yüksek olması gebenin sosyal bir çevrede büyümesi ve yaşaması, çevresindekilerle iletişim ve etkileşim halinde olması, kişilerarası ilişkiler kurması ve geliştirmesi, ailenin yaşamın her döneminde gebeyi desteklemesiyle ilişkilendirilebilir.

DZDÖ puan ortalamaları ile PBE puan ortalamaları arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için yapılan Pearson korelasyon analizinde DZDÖ puan ortalamaları ile PBE puan ortalamaları arasında pozitif yönde anlamlı zayıf ilişki olduğu belirlenmiştir ($p=0.000$, $r=0.318$, Tablo 5). Gebelerin duygusal zekâ seviyeleri yükseldikçe prenatal bağlanma düzeyi de artmaktadır. Yüksel'in (2002) aktardığına göre Goleman; duygusal zekayı, duyguların farkında olma, duygularını yönetme, kendini motive etme, empati ve sosyal beceriler boyutundan oluşan çok boyutlu bir kavram olarak tanımlamaktadır. Kubilay'ın bildirdiği üzere Brandberry ve Greaves, yaptıkları çalışmada genel olarak duygusal zekânın alt boyutlarından kadınların daha yüksek puan aldıklarını bildirmektedirler. Gebelerin duygusal zekâ seviyeleri yükseldikçe prenatal bağlanma düzeylerinin artmasının

nedeni duygusal zekâ düzeyi yüksek olan gebelerin duygularını fark etmesi, duygularını çevresindekilere ve fetüse ifade etmesi, fetüsü sevmesi, okşaması, konuşması, fetüslle ilgili hayaller kurması ve gelecekte umutlu olması, gebeliğini sağlıklı şekilde sürdürmek için kendini motive etmesi, sorunlar karşısında empatik iletişim kurarak gebeliğini ve fetüsü olumsuz etkilerden korumaya çalışmasının etkili olduğu düşünülmektedir.

Gebelerin duygusal zekâ değerlendirme ölçeği alt boyut puan ortalamaları ile prenatal bağlanma puan ortalaması arasındaki ilişki incelendiğinde; duyguların farkında olma alt boyut puan ortalaması ile prenatal bağlanma puan ortalaması arasında anlamlı çok zayıf pozitif yönde ilişki olduğu bulunmuştur ($p=0.002$, $r=0.167$, Tablo 5). Bridge (2004) ,gerçek duygularının farkında olan insanların yaşamlarının her alanını daha iyi yönetebileceklerini ifade etmektedir. Fizyolojik ve psikososyal değişikliklerin yaşandığı gebelik ve doğum süreci, kaygı ve strese yol açan birçok etkenle karşılaşma ihtimalinin de yüksek olduğu süreçtir (Dağlar, Naim, Bilgiç ve Kadioğlu 2015). Duyguların farkında olma alt boyut puan ortalaması ile prenatal bağlanma puan ortalaması arasında anlamlı çok zayıf pozitif yönde ilişkinin olmasının nedeni duygularının farkında olan gebelerin gebelikte karşılaşılacak olumsuz durumlarla ve duygularla daha kolay baş etmesi bu durumun gebeye pozitif bakış açısı kazandırması ve ruhsal açıdan iyi olmasını sağlayarak prenatal bağlanmayı arttırdığı düşünülmektedir.

Duyguları yönetme alt boyut puan ortalaması ile prenatal bağlanma puan ortalaması arasında anlamlı çok zayıf pozitif yönde ilişki olduğu bulunmuştur ($p=0.006$, $r=0.146$, Tablo 5). Toktamışoğlu (2004), duygularının denetleyebilen kişilerin rahatsız edici duygu ve düşünceleri olumlu bir biçime çevirerek hayatlarına adapte ettiklerini ve stres ve kriz anında sakin kalabilen kişiler olarak bildirmektedir. Gelişimsel bir kriz olan gebelik döneminde birçok fizyolojik ve psikolojik değişiklikler meydana gelmektedir (Yılmaz ve Beji 2010). Gebelerde duyguları yönetme alt boyut puan ortalaması ile prenatal bağlanma puan ortalaması arasında anlamlı çok zayıf pozitif yönde ilişkinin olmasının nedeni duygularını yöneten gebelerin olumsuz durumları kendi lehine çevirerek bu durumdan fetüsün ve gebeliğinin kötü yönde etkilenmesini engellemesi ile ilişkilendirilebilir.

Tablo 5. DZDÖ Puan Ortalaması ile PBE Puan Ortalaması Arasındaki İlişki

Ölçekler		PBE Toplam Puan
DZDÖ Toplam Puan	r	0.318
	p	0.000*
Duyguların Farkında Olma	r	0.167
	p	0.002*
Duygularını Yönetme	r	0.146
	p	0.006*
Kendini Motive Etme	r	0.206
	p	0.000*
Empati	r	0.208
	p	0.000*
Sosyal Beceriler	r	0.256
	p	0.000*

*p<0.001

Kendini motive etme alt boyut puan ortalaması ile prenatal bağlanma puan ortalaması arasında anlamlı çok zayıf pozitif yönde ilişki olduğu belirlenmiştir (p=0.000, r=0.206, Tablo 5). Süleymangil'in (2000) kitabında değindiğine göre; Brockert ve Braun, motivasyonu verilen görevi bitirene kadar yapmak, işler yolunda gitmediğinde vazgeçmemek ve cesaretini korumak olarak yorumlamaktadırlar. Gebenin gebelik testinin pozitif olduğunu öğrenmesiyle başlayan on lunar aydan oluşan dinamik süreçte fetüsü hayal etmesi, onu kucağına alacağı günü umutla beklemesi ve ona dair planlar yapması, sağlığına dikkat etmesi motivasyon alt boyut puan ortalaması ile prenatal bağlanma puan ortalaması arasında anlamlı çok zayıf pozitif yönde ilişki olduğunu düşündürmektedir.

Empati alt boyut puan ortalaması ile prenatal bağlanma puan ortalaması arasında anlamlı çok zayıf pozitif yönde ilişki olduğu saptanmıştır (p=0.000, r=0.208, Tablo 5). Başkalarının ne hissettiğini bilmek empatidir. Yüksel'inde (2002) aktardığı gibi Goleman'a göre ilginin, şefkatini temeli olan duygusal uyum empati yetisinden kaynaklanır. Gebelerin fetüse

olan ilgi, sevgi, şefkatini göstermesi empati alt boyut puan ortalaması ile prenatal bağlanma puan ortalaması arasında anlamlı çok zayıf pozitif yönde ilişki olduğunu göstermektedir.

Sosyal beceriler alt boyut puan ortalaması ile prenatal bağlanma puan ortalaması arasında anlamlı çok zayıf pozitif yönde ilişki olduğu saptanmıştır (p=0.000, r=0.256, Tablo 5). Tetik ve Açıköz'e göre (2013) sosyal becerileri yüksek olan insanlar, etrafındaki insanlarla rahat iletişime geçebilmekte, insanların tepkilerini, duygularını akıllıca okuyabilmekte, insanları yönlendirebilmekte ve ortaya çıkan sorunların üstesinden gelebilen kişilerdir. Gebelerin iletişim yeteneğinin iyi olması, yaşadıkları sorunları ve merak ettiklerini çevresindekilerle paylaşması ve sorunlara çözüm üretmesi, etrafındakilerden destek alması, gebenin ve fetüsün sağlığını olumlu yönde etkilemesi sosyal beceriler alt boyut puan ortalaması ile prenatal bağlanma puan ortalaması arasında anlamlı çok zayıf pozitif yönde ilişki olduğunu göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda; gebelerin duygusal zekâlarının normal düzeyde olduğu, prenatal bağlanmalarının iyi düzeyde olduğu, gebelerin duygusal zekâları ile prenatal bağlanma düzeyleri arasında anlamlı zayıf pozitif yönde ilişki olduğu bulunmuştur.

Bu sonuçlar ve literatür doğrultusunda; ebe ve diğer sağlık çalışanları tarafından gebelerin duygusal zekâ düzeylerinin değerlendirilmesi,

Gebelerin özellikle ikinci trimesterde fetal hareketleri hissettiğini ifade etmesinden sonra bakım verenler tarafından prenatal bağlama düzeylerinin belirlenmesi,

Gebelerin duygusal zekâlarını geliştirebilecek eğitimlerin verilmesiyle prenatal bağlanma düzeylerinin artırılması ve doğum sonu dönemde sürdürülmesi,

Gebelerde duygusal zekâ ve prenatal bağlanma çalışmalarının artırılması önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Bakır N, Ölçer Z, Oskay Ü.** Yüksek Riskli Gebelerin Prenatal Bağlanma Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler. Uluslararası Hakemli Kadın Hastalıkları ve Ana Çocuk Sağlığı Dergisi 2014;1(1):25-37.
- Beydağ K.** Doğum Sonu Dönemde Anneliğe Uyum ve Hemşirenin Rolü. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni 2007;6(6):479-84.
- Bloom K.** The Development of Attachment Behaviors in Pregnant Adolescents. Nursing Research 1995;44(5):284-9.

Bridge B. Siz Olsaydınız Ne Yapardınız? Duyguları Eğitimi. 2.Baskı. İstanbul: Beyaz Yayınları;2004.p.14.

Ciarrochi J, Chan Amy YC, Bajgar J. Measuring Emotional Intelligence in Adolescents. Personality and Individual Differences 2001;31(7):1105-19.

Coşkun A, Güngör İ. Genetik Danışmanlık ve Prekonsepsiyonel Bakım. Coşkun A, editör. Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği El Kitabı.1.Baskı. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları;2012.p.128.

- Dağlar G, Naim N, Bilgiç D, Kadioğlu M.** Gebelikte Duygulanım Bozukluğu. Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi 2015;2(1):27-40.
- Daş Z.** Gebeliğin Psikososyal ve Kültürel Boyutu. Taşkın L, editör. Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği.13.Baskı. Ankara: Akademisyen Tıp Kitapevi;2016.p.254-7.
- Della Vedova AM, Dabrassi F, Imbasciati A.** Assessing Prenatal Attachment in A Sample of Italian Women. Journal of Reproductive and Infant Psychology 2008;26(2):86-98.
- Duyan V, Gül Kapisız S, Yakut H.** Doğum Öncesi Bağlanma Envanteri'nin Bir Grup Gebe Üzerinde Türkçe'ye Uyarlama Çalışması. Jinekoloji-Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi 2013;10(39):1609-14.
- Elkin N.** Gebelerin Prenatal Bağlanma Düzeyleri ve Bunları Etkileyen Faktörler. Sted 2015;24(6):230-6.
- Ergin EF.** Üniversite Öğrencilerinin Sahip Oldukları Duygusal Zekâ Düzeyleri ile 16 Kişilik Özelliği Arasında İlişki Üzerine Bir Araştırma. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Ev Yönetimi Eğitimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, 2000.
- Eswi A, Khalil A.** Prenatal Attachment and Fetal Health Locus of Control Among Low Risk and High Risk Pregnant Women. World Applied Sciences Journal 2012;18(4):462-71.
- Kubilay S.** Duygusal Zekâmızı Keşfedin, 1. Baskı. İstanbul: Truva Yayıncılık;2006.p.56-8.
- Kuyumcu B, Güven M.** Türk ve İngiliz Üniversite Öğrencilerinin Duygularını Fark Etmeleri ve İfade Etmeleri ile Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi 2012;32(3):589-607.
- Küçüköğlü S, Karakaş SA.** Bir Eğitim Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Duygusal Zekâ Düzeyleri. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi 2011;14(3):8-13.
- Muller M.** Prenatal and Postnatal Attachment: A Modest Correlation. Journal of Obstetric, Gynecologic, & Neonatal Nursing 1996;25(2):161-6.
- Sardoğan ME, Kaygusuz C.** Antisosyal Kişilik Bozukluğu Tanısı Almış ve Almamış Olan Bireylerin Duygusal Zekâ Düzeyleri Açısından İncelenmesi. Ege Eğitim Dergisi 2006;1(7):85-102.
- Solmuş T.** Bağlanma, Evlilik ve Aile Psikolojisi. 1. Baskı. İstanbul: Sistem Yayıncılık;2010.p.35-36.
- Solmuş T.** Kadınlık ve Annelik Psikolojisi. 1. Baskı. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık;2012.p.29.
- Süleymangil N.** Duygusal Zekâ Test Kitabı, 1. Baskı. İstanbul: MNS Yayıncılık;2000.p.15-26.
- Taştan M.** Duygularla Güçlenmek, 1. Baskı. İstanbul: Hayat Yayıncılık;2003.p.152.
- Tetik S, Açıkgöz A.** Duygusal Zekâ Düzeyinin Problem Çözme Becerisi Üzerindeki Etkisi: Meslek Yüksekokulu Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. Elektronik Meslek Yüksekokulları Dergisi 2013;3(özel sayı):87-97.
- Titrek O.** IQ' dan EQ' ya Duyguları Zekice Yönetme. 1. Baskı. Ankara: Pegem A Yayıncılık;2007.p.77,78,84.
- Toktamışoğlu M.** Aklın Öteki Sesi Duygusal Zekâyı Başarı. 2. Baskı. İstanbul; Kapital Medya Hizmetleri AŞ;2004.p.70.
- Yaylacı GÖ.** Kariyer Yaşamında Duygusal Zekâ ve İletişim Yeteneği. 1. Baskı. İstanbul: Hayat Yayıncılık;2006.p.202.
- Yeşilyaprak B.** Duygusal Zekâ ve Eğitim Açısından Doğurguları. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi 2001;25:139-46.
- Yılmaz SD, Beji NK.** Gebelerin Stresle Başa Çıkma, Depresyon Ve Prenatal Bağlanma Düzeyleri Ve Bunları Etkileyen Faktörler. Genel Tıp Dergisi 2010;20(3):99-108.
- Yılmaz SD.** Prenatal Anne-Bebek Bağlanması. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi 2013;10(3):28-33.
- Yılmaz SD, Beji NK.** Prenatal Bağlanma Envanteri'nin Türkçe'ye Uyarlanması: Güvenilirlik ve Geçerlik Çalışması. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi, 2013;16(2):103-9.
- Yüksel BS.** Duygusal Zekâ Neden IQ'dan Önemlidir, 21.Baskı. İstanbul: Varlık Yayınları; 2002.p.56,61,62,67,126.